

Визначення індексів УДК, ББК, авторського знака для документів

На сторінці з вихідними відомостями кожної книги завжди можна знайти різні коди та індекси: УДК, ББК, авторський знак. Що ж вони означають і навіщо потрібні?

Вихідні відомості - це "паспортні дані" видання, які дозволяють ідентифікувати його у потоці документів й полегшують його розміщення та читацький пошук. Іншими словами, ці коди слугують для того, щоб знайти певну книгу серед великої кількості інших.

З 2017 року в Україні запроваджено єдину класифікацію для систематизації видавничої продукції. Відповідно використання ББК припинено. Тому шифри ББК можуть бути на книжковій продукції до 2017 р.

УДК

Універсальна десяткова класифікація (УДК) - міжнародна класифікаційна система знань, що об'єднує всі галузі знань в єдиній універсальній структурі з загальною десятковою нотацією. Призначена для індексування і пошуку відомостей в документальних масивах за змістовними ознаками. Таблиці УДК використовуються в бібліотеках, видавництвах, інформаційних центрах, тощо; роботи без коду УДК не розглядаються при реєстрації в глобальних базах даних.

У наші дні універсальна десяткова класифікація є інтелектуальною власністю міжнародного Консорціуму УДК (udcc.org). Консорціум об'єднує основних видавців таблиць УДК різними мовами.

Ця міжнародна багатомовна класифікаційна система об'єднує всі галузі знань в єдиній універсальній ієрархічній структурі, кожний розділ або

підрозділ якої відображається у сукупності тих чи інших з десяти арабських цифр. Головна складова частина УДК – основні таблиці.

Основний ряд класів УДК:

0. Мовознавство. Загальний відділ
1. Філософські науки. Філософія. Психологія. Логіка
2. Релігія. Атеїзм
3. Громадські науки
4. Мови
5. Математика. Природничі науки
6. Прикладні науки. Медицина. Техніка
7. Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Фотографія. Музика. Ігри. Спорт
8. Філологія. Художня література. Літературознавство
9. Географія. Історія. Біографії

Згідно з *ДСТУ 4861:2007* "Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості", вихідні відомості кожного видання повинні містити т.зв. "шифр зберігання видання", який складається з класифікаційного індексу Універсальної десяткової класифікації (УДК) та авторського знака. Один і той самий шифр зберігання проставляється на весь тираж одного видання і розміщується у верхньому лівому куті звороту титульного аркуша видання у такій послідовності:

- УДК – пробіл – шифр
- авторський знак (починається під першою цифрою індексу).

Шифр зберігання видання (індекс УДК і авторський знак) визначають для неперіодичних книжкових видань.

Індекс УДК визначають за темою (змістом) видання. Незважаючи на те, що УДК інколи вважаються лише "бібліотечними" кодами, вони мають більш широке коло використання: вони повинні максимально точно відобразити

зміст видання та забезпечити в подальшому його швидкий та легкий пошук не лише в Україні, а й у світі.

Ведення, актуалізацію і вдосконалення українського варіанта таблиць УДК здійснює відділ класифікаційних систем Книжкової палати України, яка має ексклюзивну ліцензію на випуск і розповсюдження видань УДК українською мовою.

Індекс УДК визначають для:

- продовжуваних видань;
- статей в наукових періодичних виданнях;
- авторефератів дисертацій.

Таблиці УДК призначені для систематизації документів, пошуку інформації та організації фондів документів з усіх галузей знань у бібліотеках, видавництвах, інформаційних центрах тощо; роботи без коду УДК не розглядаються при реєстрації в глобальних базах даних.

Авторський знак

Авторський знак – умовне позначення прізвища автора або першого слова заголовка видання (залежно від відомостей, розміщених на титульному аркуші). Авторський знак складається з однієї літери та двох цифр. Літера — перша з імені автора чи заголовка. Дві цифри визначаються залежно від послідовності декількох перших літер прізвища чи заголовка видання відповідно до авторських таблиць Л. В. Хавкіної (відомого фахівця бібліотечної справи).

Написання авторського знака:

між буквою і числом ставиться пробіл; після букв З, І, О, Ч, які схожі з цифрами 3, 1, 0, 4, ставиться дефіс для того, щоб не прийняти авторський знак за тризначне число.

Авторський знак призначений для полегшення і прискорення розміщення за алфавітом видань на полицях і карток в каталогах бібліотек.

Шифр УДК, авторський знак, а також додаткову інформацію щодо особливостей класифікацій можна отримати у бібліотеці ВКІ.